

Motion

1978/79:1366

av Anna-Lisa Nilsson och Erik Johansson i Hållsta om en gymnasielinje för trädgårdsutbildning

Läroplanen för den tvååriga trädgårdskursen fastställdes av skolöverstyrelsen (SÖ) i samband med den nya gymnasieskolans införande år 1971. Beslutet innebar att utbildningen skulle utformas som specialkurs men med en läroplansutformning som överensstämmer med de yrkesinriktade linjerna beträffande antal timmar för yrkesteknik, allmänna ämnen m. m.

Enligt de utredningar som föregick den nya gymnasieskolan skulle längre s. k. lågfrekventa utbildningar, som endast fanns lokaliserade till ett fåtal orter, organiseras som specialkurser. Den längre gymnasiala trädgårdsutbildningen kom således att hänföras till kategorin specialkurs, medan motsvarande jord- och skogsbruksutbildning organiserades som linje.

Här kan anföras att flera lågfrekventa utbildningar finns som linjer i gymnasieskolan. Den nämnda principen har således ej följts konsekvent. Vidare har de förutsättningar som låg till grund för SÖ:s beslut ändrats. Det ökande intresset för miljövard i olika former har bl. a. medfört att efterfrågan på utbildade trädgårdstekniker (växtodlare och anläggare) ökat kraftigt. Det är främst kommunernas parkförvaltningar och olika firmor inom trädgårdsanläggningsbranschen som efterfrågar trädgårdstekniker.

Trädgårdsnäringen är vidare en betydande näring. Produktionsvärdet för den yrkesmässiga trädgårdsnäringen uppgår till ca 1 miljard kronor per år. Det totala antalet sysselsatta i trädgårdsnäringen är drygt 20 000 personer fördelade på ca 6 000 företag. Den totala växthusarealen uppgår till 430 ha i landet. Därutöver tillkommer frilandsareal på i genomsnitt 1,5 ha per produktionsenhet. Produktionen av grönsaker omfattar 150 000 ton per år. Produktionen av frukt och bär uppgår till 55 000 ton per år.

Trädgårdsnäringen och trädgårdsutbildningen har stor betydelse för miljön. För anläggning av parker och grönområden i bostadsområden finns ett allt större behov av utbildning i markbyggnad och parkvard. Enligt en utredning gjord av Föreningen för kommunal park- och naturvard uppgår kostnaderna under 1976 för drift och underhåll av kommunernas park- och grönområden i hela riket till 2 750 milj. kr. Därtill kommer 500 milj. kr. i kostnad för kyrkliga kommuner, 410 milj. kr. i kostnad för bostadsbolag för underhåll och anläggning av grönområden samt 340 milj. kr. för industrin. Sammanlagt uppgår kostnaderna till underhåll av park- och grönområden, underhåll av kyrkogårdar, flygplatser m. m. till totalt 4 miljarder kronor i hela landet. Utslaget per capita uppgår kostnaderna för primärkommunerna till 336 kr. per invånare och år. Den totala kostnaden per invånare och år för underhåll av primärkommunala och kyrkliga kommuner, för industriella

ändamål och bostadsändamål uppgår till sammanlagt 450 kr. per invånare och år. Den ökade andelen ställer krav på ökad utbildning i markbyggnad och parkvård för att möta det behov som i framtiden kommer att finnas. Här har trädgårdsnäringen stor betydelse.

Tvåårig trädgårdskurs är inriktad på i första hand att förbereda för anställning i andra hand att förbereda för egen verksamhet. Efter utbildning erhålls anställning som park- och trädgårdsarbetare främst vid park- och kyrkogårdsförvaltningar samt hos trädgårdsodlare.

Den tvååriga trädgårdskursen har samma konstruktion och samma innehåll av allmänna ämnen som vissa tvååriga linjer. Den anordnas i regel vid samma skolenheter som jordbrukslinjen och har således landstingskommunen som huvudman. Ämnena svenska, arbetslivsorientering, ergonomi, gymnastik samt de obligatoriska tillvalsämnena har samma innehåll som i jordbrukslinjen. Även fritt tillval förekommer på linjerna. Karaktärsämnena i den tvååriga trädgårdskursen är markbyggnad, frilandsodling, växthusodling samt maskinlära.

SÖ:s organisationsbeslut för läsåret 1979/80 omfattar tio klasser om vardera 30 elever, således 300 elevplatser. Vid senaste ansökningstillfället fanns 139 förstahandssökande till 100 elevplatser. Andelen flickor är f. n. 45 %.

SÖ:s långtidsbedömning (LB) för tvåårig trädgårdskurs upptar för 1979/80 15 klasser (450 platser) och för 1980/81 17 klasser (500 platser). Det finns således en skillnad mellan utlagda elevplatser och LB som omfattar sju klasser. Efterdenna planerade utökning är omfattningen jämförbar med vissa av de tvååriga linjerna.

Frågan har aktualiserats i riksdagsmotioner 1975, 1976 samt 1977. Den senast avlämnade motionen i ärendet 1977 avslogs av riksdagen med hänvisning till den sittande gymnasieutredningen (U 1976:10). Då utredningens arbete av olika skäl blivit kraftigt försenat och ett principbetänkande inte väntas föreligga förrän i början av 1980-talet är det angeläget att delreformer införs på det gymnasiala området. En ny organisation för gymnasieskolan torde inte kunna träda i kraft förrän tidigast i mitten av 1980-talet med det tidsschema som föreligger för utredningen. Angelägna reformer på det gymnasiala området får inte fördröjas i avvaktan på att riksdagsbeslut skall fattas på basis av gymnasieutredningens överväganden och förslag.

Utredningen om jordbruks- och trädgårdsnäringens arbetskraftsförhållanden anser i sitt betänkande (SÖU 1978:29) att utökningen i SÖ:s LB är motiverad och föreslår att trädgårdsutbildning utökas och sprids till ytterligare län. Tvåårig trädgårdskurs bör enligt utredningen benämnas linje. SÖ har i yttrande till arbetsmarknadsdepartementet, 1987-08-19, ingen erinran mot de framförda förslagen. SÖ framhåller att tvåårig trädgårdskurs bör ökas enligt SÖ:s LB.

Föredragande statsrådet uttalar sig positivt om denna utredning i propositionen 1978/79:100, bilaga 15, s. 37, men tyvärr har frågan icke uppmärk-

sammats i bilaga 12 i samma proposition. Vi anser att flera skäl talar för att tvåårig trädgårdskurs, nu specialkurs, bör ändras till linje i gymnasieskolan. Bl. a. är informationen till elever och andra utbildningsintressenter mer utvecklad för linjer än för specialkurser. Detsamma gäller statistik och elevuppföljningar. Benägenheten hos studiesökande är större till linjer i förhållande till specialkurser. Jordbrukslinje, skogsbrukslinje och tvåårig trädgårdskurs är i princip likvärdiga studievägar med starka och naturliga samband och utgör en studievägsfamilj. De anordnas i en del fall vid samma skolenheter. Det är angeläget att eleverna behandlas lika.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder i syfte att
snarast ändra den nuvarande tvååriga trädgårdskursen till linje
inom gymnasieskolan.

Stockholm den 22 januari 1979

ANNA-LISA NILSSON (c)

ERIK JOHANSSON (c)
i Hållsta